

ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարություն

«Հայաստանի դիրքը միջազգային
վարկանիշներում և ինդեքսներում»

Հունիս 2024

Միջազգային ինդեքսներում և վարկանիշներում Հայաստանի կատարողականի ակնարկ

Վարկանիշ/Ինդեքս	2020	2021	2022	2023	2024
Moody's Ratings	Ba3	Ba3	Ba3	Ba3	Ba3
Fitch Ratings	BB-	B+	B+	BB-	BB-
S&P Global Ratings	B+	B+	B+	BB-	BB-
Economic Freedom Index	34/180	32/178	58/177	50/176	47/184
Global Innovation Index	61/131	69/132	80/132	72/132	TBD
Travel and Tourism Development Index	N/A	61/117	N/A	N/A	72/119
Legatum Prosperity Index	59/167	54/167	59/167	61/167	TBD
Economic Complexity Index	80/133	91/133	N/A	N/A	TBD
Corruption Perception Index	60/180	58/180	63/180	62/180	TBD

N/A – Ինդեքսը չի հրապարակվել

TBD – Տվյալը կավելացվի հրապարակումից հետո

Moody's

Վերջին թարմացում՝ երկուշաբթի 24 հուլիս, 2024թ.

Moody's-ը հաստատել է Ba3-ի կայուն վարկանիշը, **ինչն արտացոլում է, որ Հայաստանի վարկային պրոֆիլի ռիսկերը հավասարակշռված են:** Հիմնավորում. Հայաստանի տնտեսական աճը շատ ուժեղ է եղել 2022-2023 թվականներին՝ ռուս-ուկրաինական իրադարձություններից հետո Ռուսաստանից եկամտի, կապիտալի և աշխատուժի աճի պայմաններում: Moody's-ն ակնկալում է, որ Հայաստանի տնտեսական աճը կմնա կայուն:

Դրական սցենար.

- Եթե ռուս-ուկրաինական պատերազմից հետո Հայաստանի ստացած կապիտալի և աշխատուժի ներհոսքերը կմնան կայուն** (արտադրողականության կայուն աճ, էականորեն ավելի բարձր պոտենցիալ աճ, հարկաբյուջետային հզորության ավելի ուժեղ բարելավումներ)
- Վարկերի վրա բարձր ճնշումներ,** եթե առկա է հարևանների հետ լարվածության կայուն թուլացում, ինչը հանգեցնում է աշխարհաքաղաքական ռիսկերի էական նվազմանը (կարող է լինել կայուն խաղաղության համաձայնագիր կամ երկու երկրների միջև տևական զինադադար)

Բացասական սցենար.

- Ֆինանսական կամ աշխատուժի ներհոսքի հակադարձում,** որը Հայաստանը ստացել է ռուս-ուկրաինական պատերազմի սկսելուց հետո՝ տնտեսական և ֆիսկալ ցուցանիշների վատթարացում:
- Ադրբեջանի հետ լարվածության աճը** խոչընդոտում է քաղաքականության մշակմանը և վատթարացնում տնտեսական և հարկաբյուջետային հեռանկարները:

Տարի	Վարկանիշ
2015	Ba3
2016	B1
2017	B1
2018	B1
2019	Ba3
2020	Ba3
2021	Ba3
2022	Ba3
2023	Ba3

Fitch

Վերջին թարմացում՝ ուրբաթ, 26 հուլիս, 2024թ.

Fitch-ը հաստատել է Հայաստանի վարկանիշը “BB-” մակարդակով, որն արտացոլում է՝

- մեկ շնչի հաշվով եկամուտը,
- կառավարման ցուցանիշները՝ գործընկերների նմանատիպ ցուցանիշներին համապատասխան
- աճի բարձր հեռանկարները,
- մակրոտնտեսական քաղաքականության հուսալի հիմքը,
- բյուջեի զգալի դեֆիցիտը՝ նմանատիպ ցուցանիշների համեմատ,
- համեմատաբար թույլ արտաքին ֆինանսները,
- ֆինանսական հատվածի դոլարացման բարձր մակարդակը,
- աշխարհաքաղաքական ռիսկերը:
- **Շարունակական բարձր աճ:** Տնտեսական աճին նպաստում է Ռուսաստանից, Բելառուսից, Ուկրաինայից և Լեռնային Ղարաբաղից ներգաղթյալների հոսքը: Իրական ՀՆԱ-ն 2023 թվականին աճել է 8,7% - ով և մնացել է բարձր մակարդակի վրա 2024թ-ի 1-ին եռամսյակում (9,2% նույն Ժ/շ համեմատ): Ակնկալվում է, որ զբոսաշրջության և SCS ոլորտները կդառնան աճի կարևոր գործոններ: 2025 թվականից Ամուլսարի ոսկու հանքի շահագործման մեկնարկը դրական ազդեցություն կունենա արտահանման և աճի վրա: Fitch-ն ակնկալում է, որ 2024 թվականին աճը կհասնի 6% - ի, 2025 թվականին՝ 5,5%-ի, իսկ 2026 թվականին՝ 5,1%-ի:

Տարի	Վարկանիշ
2015	B+
2016	B+
2017	B+
2018	B+
2019	BB-
2020	BB-
2021	B+
2022	B+
2023	BB-
2024	BB-

Standard & Poor

Վերջին թարմացում՝ ուրբաթ 23 փետրվար, 2024թ.

S&P Global Ratings-ը հաստատել է Հայաստանի «BB-/B» երկարաժամկետ և կարճաժամկետ արտարժույթով և տեղական արժույթով սուվերեն վարկային վարկանիշները: Երկարաժամկետ վարկանիշների կանխատեսումը կայուն է և արտացոլում է.

- հաջորդ տարվա ընթացքում Հայաստանի բարենպաստ տնտեսական աճի հեռանկարների հավասարակշռությունը,
- համեմատաբար համեստ ընդհանուր կառավարության զուտ պարտքը՝ վճարային հաշվեկշռի առկա խոցելիության և աշխարհաքաղաքական բարձր ռիսկերի դիմաց:

Դրական սցենար.

S&P-ն կարող է բարձրացնել վարկանիշը, եթե Հայաստանի հարկաբյուջետային կամ արտաքին հաշվեկշիռներն ավելի ուժեղ լինեն, քան ներկայիս սպասումները, և եթե աշխարհաքաղաքական ռիսկը մնա զսպված:

Բացասական սցենար.

S&P-ն կարող է իջեցնել վարկանիշը, եթե Ռուսաստանից կուտակված ֆինանսական և աշխատուժի ներհոսքի կտրուկ հակադարձումը դանդաղեցնի աճը, առաջացնի փոխարժեքի արժեզրկում և թուլացնի հարկաբյուջետային և արտաքին հաշվեկշիռները: Բացի այդ, թեև դա հիմնական սցենարը չէ, սակայն Ադրբեյջանի կամ Ռուսաստանի հետ աշխարհաքաղաքական լարվածության աճի հետևանքները կարող են սահմանափակել վարկանիշները:

Տարի	Վարկանիշ
2021	B+
2022	B+
2023	BB-
2024	BB-

Economic Freedom Index (Տնտեսական ազատության ինդեքս)

Հրապարակվել է «Heritage Foundation»-ի կողմից.

Economic freedom index-ը չափում է տնտեսական ազատությունը՝ հիմնված 12 քանակական և որակական գործոնների վրա՝ խմբավորված տնտեսական ազատության չորս կատեգորիաներում.

- **Օրենքի գերակայություն** (սեփականության իրավունք, կառավարության անբողջականություն, դատական արդյունավետություն)
- **Կառավարության չափը** (պետական ծախսեր, հարկային բեռ, ֆիսկալ առողջություն)
- **Կարգավորման արդյունավետություն** (բիզնեսի ազատություն, աշխատանքի ազատություն, դրամական ազատություն)
- **Բաց շուկաներ** (առևտրի ազատություն, ներդրումների ազատություն, ֆինանսական ազատություն)

Տարի	Վարկանիշ	Միավոր
2019	47	67.7
2020	34	70.6
2021	32	71.9
2022	58	65.3
2023	50	65.1
2024	47	64.9

Global Innovation index

(Համաշխարհային նորարարություն ինդեքս)

Հրապարակվում է Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպության կողմից:

Global innovation index-ը չափում է նորարարության զարկերակը տնտեսական և աշխարհաքաղաքական միջավայրի ֆոնի վրա, որը հղի է անորոշությամբ: Այն բացահայտում է աշխարհի ամենանորարար տնտեսությունները՝ դասակարգելով շուրջ 132 տնտեսությունների ինովացիոն ցուցանիշները՝ միաժամանակ ընդգծելով նորարարության ուժեղ և թույլ կողմերը:

Ինդեքսը կազմված է երեք ենթաինդեքսներից՝ ընդհանուր Global innovation index-ից, Innovation Input Sub-Index-ից և Innovation Output Sub-Index-ից:

Innovation Input Sub-Index-ը բաղկացած է հինգ հիմնասյուներից (հաստատություններ, մարդկային կապիտալ և հետազոտություն, ենթակառուցվածք, շուկայի բարդություն, բիզնեսի զարգացում):

Innovation Output Sub-Index-ը տեղեկատվություն է տալիս այն արդյունքների մասին, որոնք արդյունք են տնտեսությունների նորարարական գործունեության: Արդյունքների երկու հենասյուն կա՝ Գիտելիքի և տեխնոլոգիայի արդյունքներ և Ստեղծագործական արդյունքներ:

Տարի	Վարկանիշ	Միավոր
2019	64	33.98
2020	61	32.64
2021	69	31.4
2022	80	26.6
2023	72	28.0

Travel and Tourism Development Index (Ճամփորդության և զբոսաշրջության զարգացման ինդեքս)

Հրապարակվում է Համաշխարհային տնտեսական ֆորումի կողմից՝ Սուրեյի համալսարանի հետ համատեղ:

Ինդեքսը չափում է գործոնների և քաղաքականությունների մի շարք, որոնք թույլ են տալիս գնահատել Ճամփորդության և զբոսաշրջության կայուն և տոկուն զարգացումը:

Ցուցանիշը բաղկացած է հինգ չափորոշիչներից (միջավայր, ճամփորդության և զբոսաշրջության քաղաքականություն և նպաստավոր պայմաններ, ենթակառուցվածքներ և ծառայություններ, ճամփորդության և զբոսաշրջության ռեսուրսներ, ճամփորդության և զբոսաշրջության կայունություն), 17 սյուններից և 102 առանձին ցուցանիշներից՝ բաշխված տարբեր սյունների միջև:

Տարի	Վարկանիշ	Միավոր
2017	84	3.53
2019	79	3.7
2021	61	4.0
2024	72	3.73

Corruption Perception Index (Կոռուպցիայի ընկալման ինդեքս)

Հրապարակվում է Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլի կողմից:

Ինդեքսը դասակարգում է աշխարհի 180 երկրներ և տարածքներ՝ ըստ հանրային հատվածի կոռուպցիայի ընկալման մակարդակի, գնահատելով 0 (խիստ կոռումպացված) մինչև 100 (ոչ կոռումպացված) սանդղակով:

Վերջին CPI-ն Հայաստանը ներառել է «Զգալի բարելավողներ» անվանակարգում. «2018թ. թավշյա հեղափոխությանը հաջորդած երկու տարիների ընթացքում Հայաստանը (47) զգալի ժողովրդավարական և հակակոռուպցիոն բարեփոխումներ է ապրել: Չնայած անվտանգության մարտահրավերներին դիմակայելուն, ինչպես տարածաշրջանի շատ երկրներ, Հայաստանն ունի ներուժ՝ հաղթահարելու նման դժվարությունները և ուժեղ քաղաքականությունը վերածելու կոռուպցիայի ավելի լավ վերահսկողության»:

Տարի	Վարկանիշ	Միավոր
2019	75	42
2020	60	49
2021	57	49
2022	63	46
2023	62	47

